Cantonspark

Vrienden van het Cantonspark

Nieuwsbrief juni 2024

NIEUWSBRIEF CANTONSPARK

REDACTIE: Rob Samson, Angelique Bosch van Drakestein, Christine Schut, Greet de Lange, Geertje Bakker

Stichting Vrienden van het Cantonspark

Secretaris: Mevr. G.H.J. de Lange - Meijer, Rembrandtlaan 29, 3741 TA Baarn
Tel: 035 - 541 3356. secretariaat@cantonspark.nl.

www.cantonspark.nl

Omslag: *Rhododendron luteum*

STEUN

STICHTING VRIENDEN VAN HET CANTONSPARK

Voor een bijdrage van minimaal € 20,00 per jaar bent u donateur van de Stichting Vrienden van het Cantonspark. U steunt ons daarmee om het Cantonspark als waardevolle tuin voor Baarn te behouden. Voor het aanmelden vult u het online formulier in op onze website of download het als PDF of Word document dat u opstuurt naar de penningmeester van de Stichting Vrienden van het Cantonspark, Plantage 37, 3742 DM Baarn (penningmeester@cantonspark.nl). Stort uw bijdrage op rekening bankrekening RABO Bank, IBAN: NL58 RABO 0360 2744 71 BIC: RABONL2U t.n.v. Vrienden van het Cantonspark.

Donaties en giften - de fiscus helpt mee

Geven aan goede doelen kan voor een vermindering in de belasting zorgen, maar dit is niet altijd het geval. Bij deze een paar zaken waar u rekening mee kunt houden.

Als u in een jaar uw giften geeft, mag u deze aftrekken voor de inkomstenbelasting, maar alleen als het goede doel aan voorwaarden voldoet. In bepaalde gevallen kunt u meer aftrekken dan dat u heeft gegeven! Dit is het geval met een culturele ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). De Stichting Vrienden van het Cantonspark is een culturele ANBI. Als u 100 euro geeft, mag u 25% extra aftrekken voor de inkomstenbelasting. Dit is dan €125.

U heeft hier alleen wat aan als u een bedrag ter hoogte van minimaal 1% van uw inkomen weggeeft. Deze drempel wordt in uw belastingopgave vanzelf berekend. Geeft u minder dan die 1% weg, dan heeft u geen aftrek. Bij een inkomen van 30.000 euro dient u dus een drempel van 300 euro in acht te nemen, voordat u een gift daadwerkelijk kunt aftrekken voor de inkomstenbelasting.

Aftrek kan wel worden gerealiseerd als u een schriftelijk vastgelegde periodieke gift doet. Indien u dat voor alle giften doet, kunt u alle giften in mindering brengen voor de inkomstenbelasting, zonder rekening te houden met de drempel van 1%, maar ook geldt er dan geen maximum. Ook bij periodieke giften geldt dat een gift aan een culturele ANBI met 25% wordt verhoogd voor de fiscale aftrek. Mocht u interesse of vragen hebben over periodieke giften, neem dan gerust contact op met de penningmeester, Astrid Binnekamp, via penningmeester@cantonspark.nl.

INHOUD

3 Voorwoord

5 Bomen met de beheerder

9 Jaarverslag

13 Kastanjes

21 Vriend van het Cantonspark

VOORWOORD

Een voorwoord anders dan anders.

Zojuist ben ik teruggekeerd van een reis naar Polen. De Stichting Erfgoed Prinses Marianne van Oranje- Nassau organiseerde een reis naar Polen ter herdenking van Prinses Marianne van Oranje-Nassau. Ze was de jongste dochter van Willem van Oranje, Vader des vaderlands en Koning van Nederland van 1814-1840, en Wilhelmina van Pruisen. Ze trouwde met Prins Albert van Pruisen en kreeg 3 kinderen. Echter het huwelijk was voor haar onhoudbaar. Ze wilde weg en trok met de lakei van haar vader Johannes van Rossum naar Rome. Ze trouwden en trokken naar Pruisen en Polen en kregen een zoon (bastaard). Binnen de Oranje-Nassaus vielen ze in ongenade. Wel kreeg ze voldoende

Een 200 jaar oude *Fagus sylvatica* in de Hortus Botanicus Wroclaw in Polen.

Prinses Marianne van Oranje-Nassau (1810—1883)

geld van haar vader. Ze kocht diverse kastelen, die we bezocht hebben. o.a. Slot Camenz in Polen. Maar ook deed Marianne veel goed voor de mensen. Zo is ze in Polen een weldoenster geworden. Bij de stad Wroclaw in Polen heb ik een mooie Hortus Botanicus bezocht. Daar staat een 200 jaar oude *Fagus sylvatica* (Rode Beuk). Al 3 jaar en ook in 2024 de Europese Boom van het jaar. Indrukwekkend want meestal wordt een beuk niet zo oud, aldus Angelique Bosch van Drakestein.

Wellicht door de droogte maar ook door de ouderdom niet meer vol in de bladeren. Kortom: naast onze voormalige. Hortus Botanicus het Cantonspark heb ik in Polen genoten van een bijzondere Hortus Botanicus.

Baarn, mei 2024

Wil de Vrey-Vringer

JOHANNA WESTERDIJK IN HET TENNISHUISJE

Dit jaar bestaat de Historische Kring Baerne 50 jaar. Een van hun activiteiten was zaterdagmiddag 18 mei een Vossenjacht voor de jeugd. 6 bekende Baarnaars werden uitgebeeld op 6 verschillende locaties. Zo nam Johanna Westerdijk plaats in het tennishuisje in ons Cantonspark. De Baarnse Hilde Kuijeren was een waarlijk evenbeeld van Johanna Westerdijk. Via een microscoop uit de jaren twintig liet ze de tientallen kinderen naar echte stukjes schimmel kijken. Dat Johanna zoveel schimmels heeft gedetermineerd en de iepziekte heeft bestreden, vonden zij en hun vaders en moeders heel bijzonder. Kortom: dat het Cantonspark met Johanna Westerdijk bij jong en oud In de belangstelling stond (met assistentie van Eva en mij) is een goede zaak. En het wordt nu toch wel tijd in Baarn een straat/ laan naar Johanna Westerdijk te benoemen. Baarn,

Mei 2024 Wil de Vrey- Vringer

Bomen met de beheerder

Op deze plek laten we tuinbaas/beheerder Hans Knotters aan het woord over de stand van zaken in het Cantonspark. We spreken hem op een zeer zonnige woensdag begin mei.

„Het is hier altijd druk, alles groeit hard." Beheerder Hans Knotters hoeft zich niet te vervelen. Het is begin mei als hij meldt twee dagen per week op de grasmaaier te zitten. Uiteraard om de gazons kort te houden. „Het park ligt er mooi bij, dat is vooral te danken aan de vrijwilligers. Voor mij alleen is het niet te doen alles bij te houden." Knotters hoopt dat vrijwilligers ook gras mogen gaan maaien om hem te ontlasten. „Maar ik moet eerst verzekeringstechnisch uitzoeken of dat mag. We nemen daarmee geen risico", klinkt het beslist.

Hans Knotters is blij dat er steeds meer vrijwilligers bijkomen op dinsdag, woensdag en zaterdag. „De vakken swing en regenboog, die twee jaar geleden zijn ingeplant, doen het goed. Hiervoor komt ontwerpster Hanneke Rutgers, samen met een aantal andere vrijwilligers elke dinsdag naar het park."

Hans Knotters zit twee dagen per week op zijn grasmaaier.

De gele magnolia is recent voor de derde keer vervangen.

Zoals heel Nederland heeft ook het Cantonspark de afgelopen maanden te maken gehad met veel regenval. Inmiddels wordt het droger en schiet het groen de grond uit, aan bomen en uit struiken. ,,Alles groeit en bloeit", vat Hans het samen.

,,De nieuwe rozen doen het prima. We hebben zegge gekregen van de familie Rodenrijs. Dat planten we in nog lege vakken, zodat het er in ieder geval mooier uitziet. Afgelopen maandag is er controle geweest door de monumentenwacht. Het is wel

duidelijk dat snel onderhoud van de stenen elementen noodzakelijk is. En ook de Wintertuin kan wel weer een opknapbeurt gebruiken."

Qua nieuwe beplanting is de nieuwe ginkgo noemenswaardig aan de kant van de Abel Tasmanlaan. Ook de gele magnolia op de kruising bij de hortulanuswoning is vervangen. Voor de derde keer. „Dit keer hebben we vier kuub grond afgegraven en vervangen. Dat was een enorm gat. De oude grond bestond uit dikke snotklei waardoor de boom te weinig zuurstof kreeg. Althans, dat denk ik. Ik hoop dat dit exemplaar wel aanslaat." Daarnaast is het Cantonspark een Chinese vernisboom rijker langs de Piet Heinlaan. Henk Vonk heeft een bordje met een qr-code gemaakt die leidt tot informatie over de *Koelreuteria paniculata*. „En in de kruidenberm aan de kant van de Abel Tasmanlaan hebben we een *Acer davidii 'Canton'* geplant.

De gele magnolia.

Op de vraag of de beheerder nog wensen heeft voor 'zijn' park, antwoordt Knotters na lang nadenken: „Het zou fijn zijn als het beplantingsplan afkwam. Nu komt er veel tijdelijke beplanting in de vakken. En ik zou wat meer bladkleur in het park willen hebben. Kijk maar, als je nu rondkijkt. Er is veel dezelfde kleur groen." De bloeiende rododendrons doorbreken het groene patroon.

Op deze zonnige middag liggen her en der mensen in het gras te zonnen. „Dat vind ik mooi om te zien. Je merkt dat het hier drukker wordt, ook met yogagroepjes. Kijk, daar loopt een bruidspaar", wijst hij richting de mammoetsequoia.

Verder zijn er nestkasten opgehangen voor vleermuizen, uilen en koolmezen. En is het vervangen van sensoren bij de toegangshekken een, zij het ongewenste, activiteit. „Die worden steeds vernield. We zijn nu aan het kijken of er een kastje omheen kan komen, zodat de sensoren veiliger zijn."

Hans Knotters en zijn vrijwilligers hoeven zich niet te vervelen en doen dat ook niet, zodat iedereen die dat wil, kan genieten van het Cantonspark.

Tekst & foto's: Christine Schut

Jaarverslag 2023

In het afgelopen jaar is de herinrichting van het Cantonspark weer een stapje verder gekomen. Nieuwe aanplant in de vorm van jonge bomen en heesters kon worden gerealiseerd. De restauratie is echter nog lang niet afgerond en in 2024 zal nog het nodige moeten gebeuren. De samenwerking van de vrijwilligers met de beheerder, Hans Knotters, verloopt plezierig , het park ziet er goed uit en de harde werkers oogsten veel lof. Helaas is de Wintertuin sinds 10 juli gesloten en heeft men deze zomer geen gebruik meer kunnen maken van de horeca. Wintertuin experience is gestopt. Wintertuin en Cantonspark horen echter onlosmakelijk bij elkaar, Als Stichting willen wij betrokken blijven bij de plannen van de gemeente Baarn voor de Wintertuin.

Samenstelling bestuur 2023:

Voorzitter: Jkvr. A.A.D.C. Bosch van Drakestein
Vicevoorzitter: Mr. W.M.C. de Vrey - Vringer
Secretaris: G.H.J. de Lange – Meijer
Penningmeester: J.A. Binnekamp

Foto van de wintertuin in mei 2023 toen de locatie nog open was.

Een gezellige picknick met de vrijwilligers op 28 augustus 2023

Coördinator rondleidingen en organisator activiteiten: E. van Duinkerken
PR & Communicatie: Prof. Dr. dr. h.c. R.A. Samson
Ing. R.E. de Meij
J.W.J. Rellum

Het bestuur heeft in 2023 negenmaal vergaderd aan huis bij de vicevoorzitter op 2februari, 2 maart, 19 april, 30 mei, 6 juli, 23 augustus, 28 september, 31 oktober en 12 december. Daarnaast is er zo nodig mail of telefonisch contact geweest.

Samenstelling Beheercommissie:

Jkvr. A.A.C.D. Bosch van Drakestein
Ing. R.E. de Meij
U. Graafland
Ing. G. Bakker – Hanisch ten Cate
J. Bleekemolen
M. Hinterding

Deze werkgroep is het afgelopen jaar gezamenlijk niet bijzonder actief geweest, ook al omdat de herinrichting besproken wordt door de voorzitter met de beheerder en zo nodig met de manager Beheer, Ruimte en Omgeving van de gemeente. Zo is op 24 mei een bezoek gebracht aan een

Greet de Lane,Astrid Binnekamp en Eva van Duinkerken bij de kraam van het Cantonspark op het Cutureel festival

Hostakwekerij waar het een en ander is besteld.

Activiteiten van de Stichting:

Promotiemateriaal uitgeven: Belangrijk is de verspreiding van de folder met informatie over het Cantonspark bij de Opstappunten en de VVV . De uitgave van twee Nieuwsbrieven voor de donateurs en de jaarlijkse fotokalender. Op de website www.cantonspark.nl worden activiteiten bijgehouden en zijn recente foto's van werkzaamheden in het park te vinden.

Rondleidingen: Alle maandelijkse rondleidingen zijn doorgegaan, met uitzondering van die in mei, niemand kwam opdagen, de regen was daarvoor verantwoordelijk. Het aantal rondleidingen op verzoek bedroeg zeven.

Rondleiders: Tera Naafs, Betty van Rootselaar- Naafs, Boukje Sijens, Mariette van Oosterwijk Bruyn, Ruud de Meij, Greet de Lange en Angelique Bosch van Drakestein (op verzoek van tuinclubs). Voorafgaand aan het programma voor 2023 heeft de coördinator rondleidingen

een bijeenkomst met lunch voor de rondleiders georganiseerd.

Vrijwilligerswerk: Het vrijwilligerswerk is opgenomen in de begroting van de gemeente voor het onderhoud van het park. Iedere eerste en derde zaterdag van de maand wordt er in het park gewerkt van 09.30 - 12.30 uur met een koffie pauze om 10.45. Gemiddeld zijn 17 personen aanwezig. Daarnaast is er groepje van vijf heren die iedere woensdagochtend komen werken. Op dinsdag is dikwijls een groepje van drie dames en een heer aan het werk. De beheerder begeleidt het werk en bij zijn afwezigheid neemt een vaste vrijwilliger die taak over. Ook dit jaar heeft de betrokken wethouder namens de Gemeente Baarn weer op taart getrakteerd, als bewijs van waardering voor de inzet van de vrijwilligers. Sinds januari 2023 hebben de vrijwilligers een eigen blad, de Kornoelje , dat wordt samengesteld door een vrijwilligster en maandelijks verschijnt via de mail.

Overige activiteiten waarbij de Stichting betrokken of aanwezig was: Op 30 maart aanwezig bij de herbenoemingsbijeenkomst van burgemeester Mark Röell. Op 19 juni en 25 september aanwezig bij informatie avond over plannen voor de Wintertuin. In het voor-en najaar aanwezig op de plantenmarkt van Groei en Bloei met promotiemateriaal. Op 19 augustus in het park aanwezig tijdens een wandelroute door het park. Op 26 augustus de jaarlijkse picknick voor de vrijwilligers. Op 2 september aanwezig met een kraam op het Cultureel festival. Op 23 november op de donateursavond in de Speeldoos.

Vooruitblik 2024:

Het bestuur is zich aan het beraden over de vormgeving van de viering van het 30-jarig jubileum van de Stichting in 2025. Eerst staat in 2024 nog een excursie op het programma waarover wij u later zullen informeren. Wat het park betreft, er moet nog het nodige worden geplant en op het wensenlijstje staan een gids en bordjes bij de belangrijkste bomen. Belangrijk voor ons is ook de toekomst van de Wintertuin. In een brief aan de Raad en B&W hebben wij ons uitgesproken tegen verkoop. Afwachten is of en wanneer een Stichting die exploitatie en beheer moet scheiden van de grond komt. In ieder geval willen wij daarin participeren. Zo wordt het jaar 2024 weer een druk jaar dat we als bestuur met plezier tegemoet zien omdat het Cantonspark een bijzondere parel is. En wij op veel steun mogen rekenen.

April 2024

Greet de Lange–Meijer (secretaris).

Kastanjes

Een naam voor twee heel verschillende bomen, uit twee verschillende geslachten die elk in verschillende families thuishoren.

In Nederland kennen we de tamme kastanje, *Castanea sativa*, en de paardenkastanje, ***Aesculus hippocastanum***. Beide zijn ze in heugelijke tijden door de mens in Nederland geïmporteerd. Het eerst de tamme, al door de Romeinen die ze graag aten. Veel later pas de paardenkastanje, in de zestiende eeuw. Dankzij Ogier Gisleen van Busbeke (Busbequius), gezant van de Duitse keizer in Istanbul, zijn ze in Wenen terechtgekomen vanwege zijn fraaie bloei in het midden van de 16e eeuw en vandaar in de rest van Europa.

Beide bomen en hun families zijn oorspronkelijk in de gematigde tot subtropische gebieden van het noordelijk halfrond. In het vervolg van dit stukje neem ik ze ieder apart, allereerst de tamme of makke kastanje

Deze behoort in het geslacht *Castanea*. De naam is waarschijnlijk ontleend aan de Griekse stad Kastaneia in Pontus aan de Zwarte Zee, waar hij veel werd gekweekt. Een andere mogelijkheid is dat de naam is ontleend aan het Armeense kasteni.

Ook elders in het Middellandse zeegebied waren kastanjes gezocht om hun smaak en voedingswaarde. De Romeinen hebben ze aangeplant om hun legioenen van voedsel te voorzien.

Daarmee is het een exoot die zie ook nog gemakkelijk verspreidt in de omgeving met hulp van gaaien, kraaien, eekhoorns muizen en wilde zwijnen. En dat werd niet door iedereen gewaardeerd. Zo kon het

Castanea sativa (Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz 1885).

zo'n veertig jaar geleden gebeuren dat in een bos in de omgeving van Nijmegen, waar veel tamme kastanjes stonden de Turkse en Marokkaanse vrouwen die daar vele jaren naar kastanjes hadden gezocht teleurgesteld terug naar huis moesten toen alle bomen geringd dan wel verwijderd bleken.

Overigens twijfelt men inmiddels of de kastanje niet al in de ijzertijd in noordelijker streken bekend was. In dat geval zouden de Kelten voor de verspreiding hebben gezorgd vooral in wat warmere Rijndal. Thans kijken we weer anders naar de kastanje die bestand lijkt tegen de opwarming van het klimaat.

Bloeiwijze van *Castanea sativae*. © the original garden.com

Het geslacht *Castanea* omvat 11 soorten thuishorend in de warmere gebieden van Azië en Noord-Amerika. Hier in Nederland is de *C. sativa*

Castanea sative met gedraaaide stam. © futureforests.ie

Noten van Castanea sative© florahoek.nl

verreweg de bekendste. Het geslacht is hoort tot de *Fagaceae* of napjesdragers, waar ook eiken en beuken onder vallen.

De meeste soorten worden groot, tot zo'n 30 m in het gebied van oorsprong, wat minder in de import streken. Het blad van alle soorten lijkt op elkaar, langwerpig tot smal ovaal met een spitse punt en getand dan wel dubbel gezaagd. De stam van jonge bomen heeft nog een vrij gladde bruinig gele schors, later verkleurt de schors naar grijsbruin en wordt deze ruw met diepe schorspleten. Opvallend is de draaiing van de boom die zichtbaar is in de meegedraaide schorspleten.

Bladeren van *Castanea dentata* © gobotany.nativeplanttrust. org

Bolsters van *Castanea crenata* © species.wikimedia.org

Vrij laat in het voorjaar komt de bloei, lange witte katjes steken uit de boom, bovenin de vrouwelijke bloemetjes er onder de mannelijke. De drie vrouwelijke bloempjes zitten in een groene schubbige cupula (koepel of kommetje) die uitgroeit tot een groene scherp gestekelde bolster. Daarin maximaal drie noten, meestal zijn er een of twee loos. Eenmaal rijp vallen die op de grond en springen ze open om de noten vrij te laten. De noten hebben een mooie bruine schil die aan de binnenkant viltig behaard is. Aan de basis van de vrucht zit een grijze vlek, waar de vrucht was vergroeid met de bolster.

Het geslacht omvat 11 soorten, waaronder een Japanse, *Castanea crenata*, die rond 1530 waarschijnlijk door westerse kooplieden in Korea terecht is gekomen en verwilderd. De boom is lang niet zo hoog als de hier bekende soort en vaak meerstammig. Maar de vruchten zijn zeer gewild en de boom is resistent tegen de dodelijke kastanjekanker.

Dan is er de Amerikaanse soort *Castanea dentata* uit een strook in Canada en het oosten van de VS. Ook een schitterende boom, veel gekweekt om de vruchten. Helaas zijn grote arealen bezweken aan de kastanjekanker. Er wordt dan ook hard gewerkt aan resistentie door die eigenschap van de crenata in te kruisen.

De Chinese *Castanea henryi* is vernoemd naar de Ierse botanicus en sinoloog Auguste Henry.

Tot slot noem ik de ons bekende soort, de *Castanea sativa* een belangrijke bosboom uit Zuid- en Zuidoost-Europa, Klein-Azië en Noord-Afrika. Belangrijk dankzij haar heerlijke vruchten en vanwege het hout dat bestand is tegen rotting. Daarom wordt zij veel gebruikt voor hekwerken, palen, bruggen en wat al meer. Maar ook voor meubels, kunst- en siervoorwerpen en voor vaten voor wijn, port, whisky of limonades. De vruchten worden in Italië en Frankrijk vaak op straat gepoft verkocht.

Chestnut blight of kastanjekanker veroorzaakt door de schimmel *Cryphonectria parasitica* © woodlandtrust.org.uk en forestresearch.gov.uk

Vermalen tot meel worden er taarten of cake van gebakken, gepoft worden ze omhuld met chocolade of als marrons glacés verkocht. Er zijn boomgaarden voor aangeplant. De chestnut blight of kastanjekanker heeft ook hier grote verwoestingen aangericht. Ook hier wordt nog steeds gewerkt aan inkweken van resistentie. In Nederland is deze ziekte tot op heden geen groot probleem, waarschijnlijk omdat er geen grote aantallen bij elkaar staan. Omdat het een boom is uit warmere streken hoopt men dat deze boom een goede kandidaat is voor klimaatbestendige bos

Dan nu de wilde of paardenkastanje, *Aesculus.* Ook dit geslacht komt voor in dezelfde soort gebieden als de tamme; de warmere, subtropische streken van het noordelijk halfrond. Het geslacht *Aesculus* hoort in de familie van de Sapindaceae en telt ruim 20 soorten. De bij ons meest algemene soort, *Aesculus hippocastanum* groeide oorspronkelijk in een vrij klein gebied in de Balkan en Anatolië. Vanuit Istanboel heeft Ogier Gisleen van Busbeke (Busbequius), die gezant van de Duitse keizer was aan het hof van de sultan in Istanbul de boom naar Wenen gezonden. Vandaar heeft hij verder Europa veroverd met zijn pracht.

Het geslacht omvat ruim twintig soorten, waarvan ik de soorten in het Cantonspark noem; de *A. flava* met gele bloemen en drie vruchten in een bolster, de *A. indica*, redelijk recent aangeplant ter vervanging van een grote boom bij de wintertuin die in de weg stond bij de restauratie daarvan en de kleine, struikvormige de *A. parviflora* of herfst paardenkastanje.

Aesculus hippocastanum (Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz 1885).

Bladeren van *Aesculus hippocastanum* © identify.plantnet.org

Noten van *Aesculus hippocastanum* © en.wikipedia.org

Bloemen van Aesculus flava © landscapeplants.oregonstate.edu

Dan is er nog de eveneens kleinere *A. pavia* en de *A.x carnea* of rode paardenkastanje. De laatste is een kruising van de *pavia* met de *hippocastanum*.

Net als de tamme kastanje is het een grote boom. Daar houdt de gelijkenis op. Hij heeft een groot, handvormig samengesteld blad en fraaie bloempluimen, kaarsen, aan de buitenkant van de kroon, die al vroeg in het voorjaar in bloei staan. Ook de afzonderlijke bloemen zijn vrij groot, wit, geel of rood met en duidelijk honingmerk die de insecten naar de overvloedige nectar in de bloem moeten leiden.

Opvallend is het hoefijzerachtige bladmerk. De fraaie grote roodbruine vruchten zitten in een driekleppige doosvrucht. Langs wegen kunnen

Aesculus ***hippocastanum*** in het Cantonspark met overvloedige bloeiwijzen

al die grote kastanjes voor overlast zorgen. Het hout van de paardenkastanje is niet duurzaam.

Of de naam, paardenkastanje, afkomstig is van het hoefijzervormige bladmerk of, waarschijnlijker, van het feit dat men ze wel aan paarden te eten gaf weet ik niet. Voor paarden was het een geneesmiddel tegen de hoest; ook kregen drachtige merries het wel toegediend. Ook voor geiten en varkens is de vrucht eetbaar, maar voor mensen giftig.

Mijn Canadese zuster gaf mij bij een bezoek altijd een kastanje in mijn jaszak opdat ik ook weer thuis zou komen. Volgens Huub van der Aa, de initiator van de Vrienden van het Cantonspark zouden de oorspronkelijke bewoners van de VS door kastanjes in het viswater te werpen de vissen enigszins verdoven, zodat zij gemakkelijker te vangen waren. Ik heb dat helaas nergens bevestigd gezien. Bij een rondleiding wordt altijd verteld dat een huilbaby rustig is te krijgen door met hem rondjes om de herfst paardenkastanje te lopen, dat zou eveneens op een rustgevende werking wijzen.

De paardenkastanjemineermot (*Cameraria ohridella*) en de schade op de bladeren.

De kastanjevruchten bevatten aescinen, looistoffen en flavonglycosiden, waarvan een tinctuur kan worden bereid. Deze heeft een kramp- en pijnstillende werking. Het aftreksel helpt tegen reuma, maag- en darmklachten, borstontsteking en vochtophoping in de benen. Ook kan men er een thee van brouwen die werkt tegen hoest. Tot slot bevatten de vruchten saponinen die in poedervorm of als afkooksel als zeep kunnen worden gebruikt.

Nog niet zo heel lang geleden deed de paardenkastanjemineermot zijn intrede. Het kleine motje legt haar eieren op het blad, de rupsjes graven zich een gang in het blad, eten van het blad en verpoppen er zich. Er kunnen tot 4 generaties per zomer ontstaan, waardoor het blad vaak al in augustus bruin wordt. Dit overleeft de boom veelal. Erger is de kastanje bloedingsziekte die voor het eerst is waargenomen in 2002. Op de bast ontstaan roestbruine vlekken waaruit een stroperige vloeistof drupt; de gevolgen zijn veelal fataal. De oorzaak is een bacteriekanker. Inmiddels lijken resistente bomen te zijn gevonden.

Geertje Bakker

Literatuur:

Mauritz, J.P. (2013). De kastanje is nog lang niet terminaal. Boomzorg, 6: 37 - 45.

Mauritz, J.P. (2017) Het geslacht Castanea, de eetbare kastanje", Boomzorg 7: 52 – 59.

Wikipedia

Vriend van het Cantonspark

‘Soms heb je vieze vingers als je afval opraapt en soms heb je geluk’

Het Cantonspark heeft gelukkig vele vrienden. U als lezer van deze nieuwsbrief rekent zich daar ongetwijfeld ook toe. Op deze plek willen we elke uitgave een vriend -vrijwilliger, donateur, bestuurslid - van het Cantonspark aan u voorstellen. Wat is voor hem of haar de reden zich belangeloos in te zetten voor het behoud van het park. In deze editie: Adriaan Voeten.

Adriaan Voeten: ik gun het andere mensen ook dat zij kunnen genieten van het park.

„Mijn favoriete boom in het Cantonspark is de Noorse esdoorn. Het is één van de oudste bomen in het park.” Adriaan Voeten (1962) is Vriend van het Cantonspark. Samen met echtgenote Tienke is hij donateur en verder ruimt hij rommel op, zet hij zich in voor insectenhotels én houdt hij zich bezig met duurzaamheid. „Op het platte dak van de werkschuur kunnen prima zonnepanelen worden gelegd.”

„Kijk een boomklever.” De Noorse esdoorn bij de ingang aan de Piet Heinlaan herbergt ook vogels en verschillende soorten mos. „Als je die korstmossen van heel dichtbij bekijkt, zie je een weerwar van takjes. Heel bijzonder.” „Als een boom ouder wordt, komt er minder voedsel in de kruin, daardoor sterft de kruin uiteindelijk af. Dus deze boom is waarschijnlijk oud”, beredeneert Voeten. „Kijk daarachter staan robinia’s. Die bevatten zoveel sap dat de boom geen last heeft van torren. Het hout is daardoor perfect als paal.”

Het hoekje tussen de rozentuin en de uitgang wordt door veel bezoekers over het hoofd gezien, dat vindt Adriaan jammer. Aan de Noorse esdoorn hangt een nestkast voor een bosuil „Ik denk dat er een

De Noorse esdoorn is de favoriete boom van Adriaan Voeten in het Cantonspark

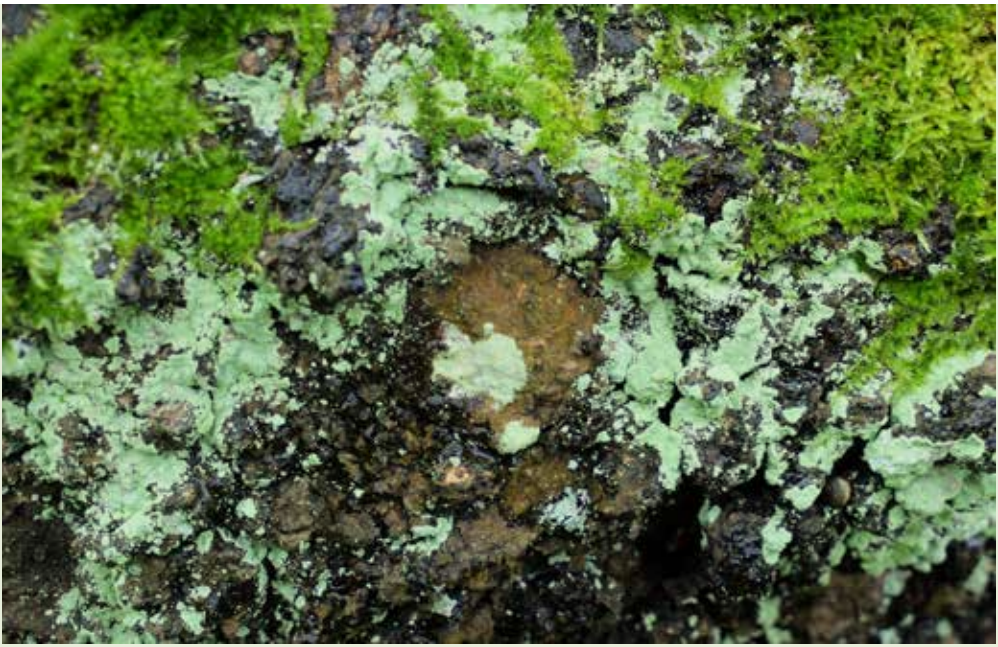

Als je korstmossen van heel dichtbij bekijkt, zie je een weerwar van takjes. Heel bijzonder."

duif in broedt. Ik zie namelijk geen braakballen."

Adriaan Voeten kwam als kind al in het Cantonspark. „Toen ik jong was, klom ik met een vriendje over het hek om in de colonnade een biertje te drinken", biecht hij op. „Het was en is een oase van rust in Baarn. De kas was toen tot de rand gevuld met proefopstellingen van studenten. Overal stonden plastic bekertje gevuld met aarde en een plantje. Het zou geweldig zijn als dat weer terug zou komen, desnoods voor schoolklassen."

Adriaan Voeten noemt zichzelf 'fan van bomen'. „Dat was ik altijd al. Maar hier heb ik ontdekt dat ze ook kunnen bloeien. En het is mooi dat in het Cantonspark nu ook aandacht komt voor insecten. Dat het gras niet allemaal gemillimeterd hoeft te worden. Hoog gras zorgt voor meer insecten en daardoor voor meer biodiversiteit." Voeten heeft zelf een park van anderhalve hectare in Herfte (Zwolle). „Ik wissel weleens planten uit met Hans Knotters. Het gagelplantje bijvoorbeeld, daar maakten we vroeger bier van. Die

We hebben in het park verschillende hoopjes aangelegd, die nu insecten aantrekken."

houdt van zompig en nat terrein die zou het prima doen bij de vijver. De vijver die van mij overigens wel groter mag. Ook vanwege de opvangcapaciteit van regenwater. En er zit veel biodiversiteit in en om een vijver. Het hek aan de kant van de Piet Heinlaan is vrijgemaakt door de vrijwilligers, ik ben nu bezig hop te zoeken om daar tegenaan te planten. Ik doe alles in overleg met Hans Knotters. Soms zegt hij ja en soms zegt hij nee als ik een plantje aandraag."

Soms moeten bomen worden verwijderd omdat ze op zijn. Adriaan Voeten heeft wel ideeën wat er met die bomen moet gebeuren. „Een omgevallen boom genereert leven. Als je die boom neerlegt, is ze voer voor torren en zwammen. Het is leuk een boomstam neer te leggen en te kijken wat ermee gebeurt. We hebben hier in het park verschillende hoopjes aangelegd, die nu insecten aantrekken. Ik vind het leuk net wat verder te kijken. Als je een verhaal biologisch kloppend krijgt, heb je geen extra voeding en vocht nodig voor bijvoorbeeld bomen." Dit vertelt hij

zijn, nu nog erg jonge kleindochter Lotte ook als ze groter is. „Ik kom hier elke dag en vooral als we onze opa- en omadag hebben", lacht de man die inmiddels bijna veertig jaar in Baarn woont.

„Ik heb hier vaak boos gestaan bij de kaalslag tijdens de restauratie. De Wintertuin is niet bijzonder, die is snel weer terug te plaatsen. De kracht van het Cantonspark schuilt in de bijzondere verzameling bomen en struiken. Als een boom verdwijnt, kost het honderd jaar voordat ze weer terug is."

Hoewel Voeten de Wintertuin, door hem steevast kas genoemd, niet bijzonder vindt, heeft hij wel ideeën voor het pand. „Het zou prachtig zijn als de kas weer als kas wordt gebruikt. Maak kinderen maar enthousiast voor kweken. Nu ergeren we ons aan kinderen die met hun fietsen naar de colonnade rijden. Laten we hen leren waarom ze niet mogen fietsen in het Cantonspark. Kennis is het beste wapen tegen idioterie. En een theeschenkerij zou ook fijn zijn. De verwarming heeft de hele winter aangestaan, dat heeft veel geld gekost. Het is een mooi plekje om thee te drinken. Als er mensen komen, is er meer leven in het park én meer toezicht. Ik gun het andere mensen ook dat zij kunnen genieten van het park."

Adriaan Voeten geeft ook advies op het gebied van duurzaamheid. „Bomen en planten zijn ook goed voor duurzaamheid. Er zitten hier veel libellen, dat betekent dat er veel insecten zijn. Het gaat hier in het Cantonspark dus goed met de natuur. Ik ben niet lid van clubjes, maar help heel veel clubjes waar ik kan. Ik ben graag een flierefluiter. Ik loop hier rond, geniet en raap rommel op. Ik had trouwens net geluk. Ik zag een roze papiertje liggen, raapte het op, toen bleek het een briefje van 10 te zijn. Soms heb je vieze vingers als je als je afval opraapt soms heb je geluk."

Tekst en foto's: Christine Schutt

Stichting Vrienden van het Cantonspark
Secretaris: Mevr. G.H.J. de Lange-Meijer
Rembrandtlaan 29, 3741 TA Baarn.
Tel: 035 - 541 3356.
Email: secretariaat@cantonspark.nl
www.cantonspark.nl